

«Víctima o botxí?»

En la línia dels estudis revisionistes que es fan al voltant de la bruixeria des d'una perspectiva de gènere, en què s'ha demostrat l'assassinat en massa comès sobretot a dones que es va estendre per Europa entre els segles XV i XVIII, el tàndem artístic austríac Veronika Franz i Severin Fiala (*Goodnight Mommy*, *The Lodge*) continua explorant les fronteres del gènere, en aquest cas el del folk horror, per rescatar i aprofundir amb detall una altra nota de peu de pàgina de la història de l'edat moderna europea, tan o més fosca i molt menys coneguda.

Assabentats després d'escoltar un pòdcast de la historiadora Kathy Stewart i documentats amb centenars de casos i confessions de l'època, treuen a la llum el fenomen de persones amb tendències suïcides, la majoria dones, que decidien cometre crims de sang que implicaven la pena capital per evitar així matar-se elles mateixes i, per tant, eludir la condemna eterna per motius religiosos. És a dir, cometre un assassinat que els permetia rebre l'absolució, si es confessaven abans de l'execució, en comptes d'encarar una condemna eterna pel fet de cometre l'imperdonable suïcidi.

Les víctimes, generalment, eren els infants, per allò arrelat en el catolicisme malentès que les seves ànimes encara eren pures i innocents. Com mostra només començar la pel·lícula, amb una escena colpidora d'aquestes que et deixen glaçat en què una dona comet un infanticidi horrible.

Posats en situació, i de quina manera, a partir d'aquí *El baño del diablo*, l'obra que representa Àustria als Oscar, guanyadora de l'Os de Plata a Berlín i Premi a la Millor Pel·lícula al Festival de Sitges, pren un altre rumb i s'endinsa en terrenys del drama psicològic emmarcat a l'Alemanya rural del segle XVIII on una dona, l'Agnes (Anja Plaschg), cau en una profunda depressió poc després de casar-se amb un home, en Wolf (David Scheid). Ella, una noia alegre que frueix amb l'entorn natural; ell, un bon home, però rude, desinteressat amb el sexe (com es mostra ja a la nit de noces) i que prefereix anar a emborratxar-se amb els amics. Un matrimoni condemnat al fracàs que, per acabar-ho d'adobar, conviu amb la mare d'ell, una sogra (Maria Hofstatter) que no para de criticar tot el que fa la jove, exigint-li que estigui al servei de la casa i el seu marit. Que no quedi embarassada, encara agreuja més la seva salut mental, en un procés de caiguda al pou que s'anirà accelerant a mesura que avança el relat.

El baño del diablo

Des Teufels Bad

Austria, 2024

Direcció: Severin Fiala, Veronika Franz

Guió: Severin Fiala, Veronika Franz

Intèrprets: Anja Plaschg, David Scheid, Maria Hofstätter, Tim Valerian Alberti

Durada: 120 min

Gènere: terror, drama

Idioma: alemany

Subtítols: castellà

Data d'estrena:

15/11/2024

La pel·lícula pot resultar lenta, perquè els directors prefereixen enfocar el patiment psicològic de la protagonista (brillamment interpreta per la cantant Anja Plaschg, que tan sols havia participat en dues pel·lícules) i alentir el que tots ja imaginem que passarà sabent aquesta obsessió que té per visitar el lloc on van executar la dona del pròleg (segurament per llàstima i no tant per morbosa). El retrat del patiment interior és concís, perquè indaga en els horrors inherents a l'existència. I fereix perquè el tema no és ni molt menys un succés del passat, els problemes de salut mental i la depressió profunda, i ja no diguem el suïcidi, continuen sent un tabú avui dia. Aquí reflectits en una dona que pensa que res del fa és suficient, que mai està a l'altura del que la societat i del que els altres (creu) esperen d'ella. Una pressió social que abans tenia la connivència del poder religiós i, actualment, d'un capitalisme que tampoc perdona.

Tot mostrat amb matisos, amb una paleta de grisos que s'adiu a un naturalisme que, estèticament, recorda a la magistral *The Witch* de Robert Eggers, on també hi ha una convergència de les forces de la religió, el folklore i la natura. I amb un personatge principal d'una gran complexitat, perquè Agnes és víctima, però també és l'autora d'un crim terrible. Tot plegat fa por, sobretot veure què ha fet i fa la societat (aliada amb la religió en aquest cas) per silenciar tot allò que s'allunya de la norma, patriarcal evidentment.

Jordi Camps Linnell

Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona

